

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Στ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης»

ΓΟΥΡΝΙΚΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης

Δημιουργός

Μαργαρίτα Γουρνίκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Ε΄ Δημοτικού | Στ΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Ιούλιος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δεν αντλεί από τα σχολικά βιβλία

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας και εργαστήριο πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν να ανοίγουν και να κλείνουν αρχεία επεξεργασίας κειμένου, να αντιγράφουν και να επικολλούν επιλεγμένα κείμενα και εικόνες, να δημιουργούν διαφάνειες στο πρόγραμμα κατασκευής και παρουσίασης διαφανειών και να γνωρίζουν τη βασική χρήση μιας ή περισσότερων μηχανών αναζήτησης στο

διαδίκτυο. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι εξοικειωμένος με τη χρήση όλων των παραπάνω, με τη χρήση του διαδικτύου και με τη βασική λειτουργία των λογισμικών που προτείνονται στο σενάριο. Το σχολείο θα πρέπει να διαθέτει είτε οργανωμένο εργαστήριο πληροφορικής είτε έναν φορητό υπολογιστή για κάθε ομάδα, πρόσβαση στο διαδίκτυο και διαδραστικό πίνακα ή μηχανήμα προβολής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια του σεναρίου οι μαθητές έρχονται σε επαφή με μεγάλους έλληνες ποιητές, γνωρίζουν τη ζωή και το έργο τους, απαγγέλλουν ποίηση, προσεγγίζουν τον ποιητικό λόγο με έναν ξεχωριστό, ιδιαίτερο τρόπο, συνομιλούν με τους ποιητές μέσα από το παιχνίδι και δημιουργούν τα δικά τους ποιήματα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Τόσο η μεθοδολογία όσο και η φιλοσοφία του σεναρίου στηρίζονται στη συναλλακτική θεωρία της L. Rosenblatt (1994). Σύμφωνα με αυτή (, η ενεργητική συμβολή του αναγνώστη στη διαδικασία της ανάγνωσης είναι βασική προϋπόθεση για να μετατραπεί ένα «κείμενο» σε «ποίημα»¹. Στη συναλλαγή του με το κείμενο ο

¹ Με αυτόν τον όρο εννοεί κάθε «κείμενο» (text) με το οποίο συναλλάσσεται ο αναγνώστης (μυθιστόρημα, διήγημα, μικρή ιστορία κ. ά.) ανεξάρτητα από το είδος στο οποίο ανήκει και ανεξάρτητα από τον βαθμό της ποιητικότητάς του.

αναγνώστης ενεργοποιεί στοιχεία της προσωπικότητάς του καθώς και προσωπικές και λογοτεχνικές εμπειρίες από το παρελθόν και το παρόν του. Κάτω από την επίδραση των λεκτικών συμβόλων του κειμένου ανασύρει στη μνήμη του εικόνες, σκέψεις και συναισθήματα τα οποία χρησιμοποιεί, για να αναδιοργανώσει τις καινούριες εμπειρίες που προκαλεί η συνάντησή του με το κείμενο, οι οποίες με τη σειρά τους γίνονται μέρος των εμπειριών της ζωής του. Επομένως, κάθε αναγνώστης ανταποκρίνεται στα στοιχεία εκείνα του κειμένου που διεγείρουν την προσοχή και το ενδιαφέρον του και ερμηνεύει το λογοτεχνικό έργο με βάση τη δική του προσωπικότητα. Γι' αυτό, η ερμηνεία του ίδιου κειμένου είναι μια μοναδική δημιουργία που πραγματώνεται με διαφορετικό τρόπο για τον καθένα.

Μια διδασκαλία που στηρίζεται στις αρχές της συναλλακτικής θεωρίας, χωρίς να παραγνωρίζει τη χρησιμότητα της πληροφοριακής ανάγνωσης (π.χ. μιας βιογραφίας), καλλιεργεί τη βιωματική ανταπόκριση του αναγνώστη στο κείμενο, η οποία πηγάζει κυρίως από την αισθητική ανάγνωση. Στα πλαίσια μιας λογοτεχνικής ανάγνωσης, ο μαθητής-αναγνώστης είναι ελεύθερος να ακολουθήσει τις δικές του ανταποκρίσεις οι οποίες διαμορφώνονται από τις προσωπικές του εμπειρίες και προτιμήσεις. Στη συναλλαγή με το κείμενο κάθε ανταπόκριση -όσο αυθαίρετη κι αν φαντάζει- «συνομιλεί» ισότιμα με τις ανταποκρίσεις των υπόλοιπων μελών της αναγνωστικής ομάδας. Δυνητικά θα είχαμε τόσες διαφορετικές ερμηνείες όσες είναι και οι διαφορετικές αναγνώσεις. Όμως, συχνά αναγνώστες που μιλούν την ίδια γλώσσα και μοιράζονται κοινές αξίες, ιδέες, κώδικες, παραστάσεις και εμπειρίες, αναγνώστες, δηλαδή, που προέρχονται από ίδιο ή παρόμοιο κοινωνικό, πολιτισμικό, ιστορικό και οικονομικό περιβάλλον καταλήγουν σε συναφείς ανταποκρίσεις (Χώθορν 2003: 33, Καλογήρου & Βησσαράκη 2005).

Γι' αυτό, είναι πρωταρχικής σημασίας ο/η εκπαιδευτικός να βοηθήσει κάθε αναγνώστη να υιοθετήσει και να διατηρήσει μια αισθητική στάση, να ζήσει ολοκληρωμένα και προσωπικά μέσα στη λογοτεχνική συναλλαγή. Μέσα από μια τέτοια συναλλαγή με το κείμενο και στη συνέχεια με τους συναγνώστες

συνομηλίκους του, ο μαθητής μαθαίνει να διερευνά τα όρια της φαντασίας του, να εμπιστεύεται τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, να ενισχύει την αυτοπεποίθησή του, να συνεργάζεται με τους συμμαθητές-συναναγνώστες του, να απολαμβάνει το διάβασμα και, τελικά, να βυθίζεται στη μαγεία της αμοιβαίας συναλλαγής με τον κόσμο του κειμένου.

Α. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

- να αποκτήσουν πληροφορίες για το ιστορικό της καθιέρωσης της Παγκόσμιας Ημέρας της Ποίησης
- να αποκτήσουν πληροφορίες για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Ποίησης στην Ελλάδα
- να γνωρίσουν σημαντικούς έλληνες ποιητές
- να νιώσουν την απόλαυση της ανάγνωσης
- να εξοικειωθούν με τον ποιητικό λόγο
- να νιώσουν τη χαρά της δημιουργίας
- να νιώσουν τη σπουδαιότητα της τέχνης
- να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες της εικαστικής δημιουργίας
- να νιώσουν την ποίηση ως ένα παιχνίδι πολιτισμού
- να εξοικειωθούν με την κοινωνική διάσταση της γνώσης
- να γνωρίσουν το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

- να προσεγγίσουν βιωματικά το ποιητικό κείμενο
- να εξοικειωθούν με τη λογοτεχνική ανάγνωση του κειμένου
- να νιώσουν τη συγκινησιακή και λογοτεχνική αξία της λέξης

- να μάθουν να δημιουργούν κείμενα παίζοντας με τις λέξεις και τους στίχους
- να γράφουν ποιήματα
- να γράφουν ποιήματα με αφορμή μια εικόνα
- να δημιουργούν ποιήματα με εικονογράφηση
- να μάθουν να αντλούν συγκεκριμένες πληροφορίες από ένα κείμενο
- να μάθουν να αντλούν συγκεκριμένες πληροφορίες από έναν διαδικτυακό τόπο

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

- να επεκτείνουν τις γνώσεις τους σχετικά με τη χρήση του προγράμματος παρουσιάσεων διαφανειών
- να επεκτείνουν τις γνώσεις τους σχετικά με τη χρήση του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου
- να επεκτείνουν τις γνώσεις τους σχετικά με τη χρήση εντολών όπως η αντιγραφή, επικόλληση, εκτύπωση
- να εξοικειωθούν με την πρόσβαση σε συγκεκριμένους ιστότοπους
- να εξοικειωθούν με τη χρήση του ποντικιού και του πληκτρολογίου
- να εξοικειωθούν με τις μηχανές αναζήτησης
- να εξοικειωθούν με τη χρήση συγκεκριμένου λογισμικού κατασκευής ποιημάτων και ιστοριών
- να εξοικειωθούν με τη χρήση συγκεκριμένου λογισμικού κατασκευής σύννεφου λέξεων

Διδακτικές πρακτικές

Διερευνητική – Ανακαλυπτική μάθηση και Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η ιδέα για τη δημιουργία του σεναρίου προήλθε από την ανάγκη για μια απολαυστική συναλλαγή των μαθητών με τον ποιητικό λόγο. Αφορμή ήταν η Παγκόσμια Ημέρα της Ποίησης, που γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 21 Μαρτίου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Ο ποιητικός λόγος υπάρχει σε κάθε ενότητα των σχολικών βιβλίων.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο σενάριο οι μαθητές αξιοποιούν τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών ως εξής:

- χρησιμοποιούν συγκεκριμένες σελίδες στο διαδίκτυο για την άντληση και επεξεργασία πληροφοριών
- χρησιμοποιούν τον επεξεργαστή κειμένου και το πρόγραμμα παρουσιάσεων και διαφανειών
- χρησιμοποιούν λογισμικό για τη δημιουργία ποιημάτων
- χρησιμοποιούν λογισμικό για τη δημιουργία σύννεφου λέξεων
- χρησιμοποιούν διαδικτυακούς τόπους για να παίξουν online παιχνίδια

Κείμενα

Ιστοσελίδες

«[Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης](#)» από την, ιστορική τράπεζα πληροφοριών «[Σαν Σήμερα](#)»

«[Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης](#)» από το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, ΕΚΕΒΙ

«[Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης](#)», από το ιστολόγιο «[Το Περιβολάκι μας](#)» (ανάρτηση 21/3/2012)

«[Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης](#)», από την ηλεκτρονική εφημερίδα «[ΤΟ ΒΗΜΑ](#)»

«[21^η Μαρτίου 2013 – παγκόσμια ημέρα ποίησης Ραδιοφωνικό αφιέρωμα στην παγκόσμια ημέρα ποίησης και το έτος Καβάφη από το European School Radio](#)» από το ιστολόγιο «[Το Περιβολάκι μας](#)» (ανάρτηση 16/3/2013)

[Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#), ανθολόγιο λογοτεχνικών κειμένων

«[Γιώργος Σεφέρης](#)» από το <http://www.netschoolbook.gr/>

[Επίσημος δικτυακός τόπος του αρχείου Καβάφη](#), αρχείο Καβάφη

[Ηλεκτρονικός Κόμβος του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#), ηλεκτρονική βιβλιοθήκη λογοτεχνικών και κριτικών κειμένων

[Ταξιδεύοντας με τον Γ. Σεφέρη](#), φάκελος του ΕΚΕΒΙ

«[Ο Ύμνος εις την Ελευθερία](#)» από τις Εκδόσεις της βουλής των Ελλήνων,

[Σαραντάκος](#), ιστοσελίδα για την ποίηση και τους ποιητές

[Περιοδικό «Διαδρομές»](#), τεύχος Νο 101

www.bookbook.gr, ηλεκτρονικό παιδικό περιοδικό για την ανάγνωση και τα βιβλία

«[Βαλίτσες της ποίησης](#)», θεματική σελίδα του bookbook για την ποίηση

«[Οι στίχοι των ποιητών συνομιλούν μεταξύ τους](#)», online παιχνίδι από το bookbook

Διαδικτυακές εφαρμογές

<http://www.wordle.net/>, ιστοσελίδα για τη δημιουργία σύννεφου λέξεων

<http://storybird.com/>, ιστοσελίδα για τη δημιουργία εικονογραφημένης ιστορίας ή ποιήματος

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1ο διδακτικό δίωρο

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης (21 Μαρτίου), ο/η εκπαιδευτικός γράφει στο κέντρο ενός εννοιολογικού χάρτη «Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης» και ζητά από τους μαθητές να σκεφτούν και να προτείνουν λέξεις που συνδέονται με την παραπάνω φράση. Ο/Η εκπαιδευτικός γράφει στον διαδραστικό ή στον κλασικό

πίνακα σε ακτινωτή διάταξη όσα ακούγονται και όλοι μαζί συζητούν τις σχέσεις που συνδέουν τις έννοιες ή τα γεγονότα που αναφέρονται.

Στη συνέχεια οι μαθητές, σε ομάδες, εργάζονται σύμφωνα με τις οδηγίες του [1^{ου} φύλλου εργασιών](#) (βλ. και σχετικό αρχείο στον φάκελο συνοδευτικού υλικού). Όταν ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, θα πρέπει να έχουν δημιουργήσει μια μικρή παρουσίαση για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Ποίησης στη χώρα μας από το 2001 έως σήμερα. Παρακολουθούν όλοι μαζί στην ολομέλεια τις παρουσιάσεις των ομάδων και συζητούν για τα θέματα που απασχόλησαν τις ομάδες κατά τη διάρκεια της έρευνάς τους. Ολοκληρώνεται η διαδικασία με την προφορική αξιολόγηση των παρουσιάσεων από την ολομέλεια.

Για το σπίτι, κάθε μαθητής αναλαμβάνει να επιλέξει ένα ποίημα από τα Ανθολόγια Λογοτεχνικών Κειμένων ή τα βιβλία της Γλώσσας της τάξης του ή προηγούμενων τάξεων και να το διαβάσει μεγαλόφωνα στην ολομέλεια κατά τη διάρκεια της επόμενης συνάντησης.

2ο διδακτικό δίωρο

Η συνάντηση ξεκινάει με την προβολή και μεγαλόφωνη ανάγνωση του ποιήματος «[Δύο τ' Απρίλη](#)» της Ν. Χατζηνικολάου. Το ποίημα γράφτηκε για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου και δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Διαδρομές», τον Απρίλη του 2011. Πρόκειται για ένα ποίημα με χαρούμενη και παιχνιδιάρικη διάθεση που υμνεί τη δημιουργική φαντασία και τον μεγάλο παραμυθά Χ. Κ. Άντερσεν. Η ομαδική και παιχνιδιάρικη απαγγελία του θα δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα για να απαγγείλουν οι μαθητές στη συνέχεια τα ποιήματα που επέλεξαν στο σπίτι τους. Συμπληρωματικά, οι μαθητές μπορούν να κάνουν μια «δραματοποιημένη» αφήγηση χωρισμένοι σε ομάδες: η μια ομάδα να κάνει τους ήχους που αναδύονται από το ποίημα, η άλλη να σωματοποιήσει τις εικόνες του ποιήματος και μια τρίτη να απαγγείλει τους στίχους με διαφορετικές τεχνικές, σε αρμονία με τις ιδέες που θα προκύψουν από την εργασία των άλλων ομάδων.

Έτσι, μετά την ομαδική αυτή απαγγελία, κάθε μαθητής διαβάζει μεγαλόφωνα το ποίημα ή ένα μικρό απόσπασμα από το ποίημα της επιλογής του, με τον τρόπο που επιθυμεί, και λέει στην ολομέλεια τον λόγο για τον οποίο επέλεξε το συγκεκριμένο ποίημα (π.χ. έχει ωραίες λέξεις, μου άρεσε μια φράση, μου αρέσει ο τίτλος, φαντάστηκα ωραίες εικόνες, μου αρέσει το θέμα του, έχει μικρό μέγεθος κ.ά.). Οτιδήποτε πουν οι μαθητές είναι αποδεκτό, καθώς αυτό που επιδιώκεται δεν είναι η ανάλυση του ποιήματος αλλά η επαφή με τον ποιητικό λόγο και η απόλαυση της ανάγνωσης.

Στη συνέχεια, οι μαθητές, σε ομάδες, αναλαμβάνουν να δημιουργήσουν ένα μικρό αφιέρωμα στον ποιητή που θα επιλέξουν, σύμφωνα με τις οδηγίες του [2^{ου} φύλλου εργασιών](#) (βλ. και σχετικό αρχείο στον φάκελο συνοδευτικού υλικού). Όταν ολοκληρώσουν την εργασία τους, οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια το αφιέρωμά τους στον ποιητή.

3ο διδακτικό δίωρο

Ο/Η εκπαιδευτικός λέει στους μαθητές ότι το ποίημα είναι ελλειπτικός και ταυτόχρονα συμπυκνωμένος λόγος, ο οποίος συχνά έχει πολλά επίπεδα ερμηνείας και κατανόησης. Για τον λόγο αυτό, ο αρχάριος αναγνώστης που θέλει να επικοινωνήσει με τον ποιητικό λόγο πρέπει να έχει κλειδιά, για να ξεκλειδώσει τις αθέατες, πολλές φορές, πλευρές του λόγου.

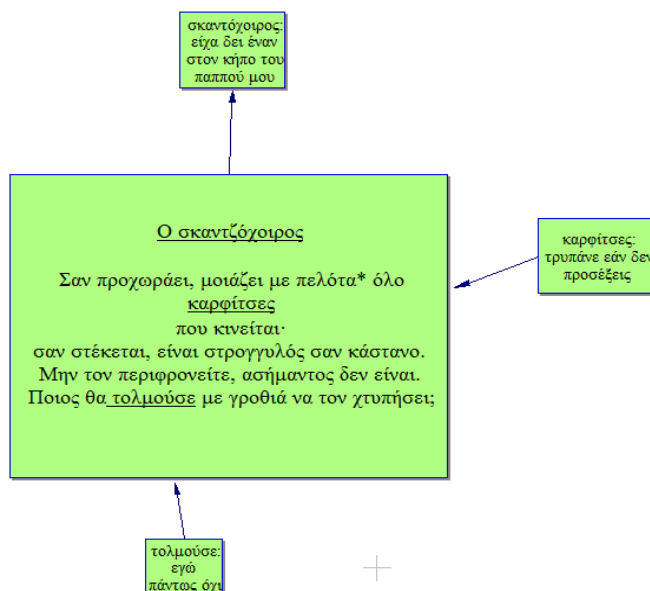
Σύμφωνα με τον Michael Benton (1988), ένα ποίημα μπορούμε να το συσχετίσουμε με το άγαλμα στο βάθρο ενός μουσείου. Όπως ο θεατής βλέπει το άγαλμα από όλες τις γωνίες και οπτικές που του προσφέρει η περίοπτη θέση του στο βάθρο, έτσι και ο αναγνώστης μπορεί να διαβάσει το ποίημα μέσα στον χώρο (σελίδα βιβλίου, λευκό χαρτί, οθόνη υπολογιστή) από και προς όλες τις κατευθύνσεις (από πάνω προς τα κάτω, από κάτω προς τα πάνω, ανακατεμένα), να απομονώνει λέξεις με συγκινησιακό φορτίο, να νιώσει τους ήχους, τις γεύσεις, τα χρώματα, τις εικόνες κλπ. Δηλαδή, να γευτεί τη γοητεία του κειμένου χωρίς να εμποδίζεται από την επιτακτική

ανάγκη της εκλογίκευσής του. Μέσα από μια τέτοια προσέγγιση, ο αναγνώστης είναι σε θέση να ξεχωρίσει τις λέξεις που κυριαρχούν στο κείμενο, να απομονώσει εικόνες, να γευτεί τη συνολική αίσθηση που δίνει το ποίημα και, ταυτόχρονα, να «ερμηνεύσει» με βάση τις λογοτεχνικές και κοινωνικές εμπειρίες και προσδοκίες του το μήνυμα που στέλνει ο ποιητικός λόγος στον κάθε αναγνώστη του. Αυτό σημαίνει πως κάθε ένας μαθητής θα είναι σε θέση να συμβάλει στην προσέγγιση του ποιήματος με τον δικό του τρόπο, ενώ όλοι μαζί θα είναι σε θέση να δώσουν, τελικά, τη συλλογική ερμηνεία τους.

Μετά από την παραπάνω εισήγηση, ο/η εκπαιδευτικός επιλέγει ένα ποίημα από αυτά που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο δίωρο, το προβάλλει στον διαδραστικό πίνακα (ή το γράφει στον κλασικό) και ζητάει από τους μαθητές να κλείσουν τα μάτια και να ακούσουν ξανά το ποίημα (εάν υπάρχει η δυνατότητα ακούν την απαγγελία του ποιήματος από τον ίδιο τον ποιητή ή από άλλον επαγγελματία π.χ. ηθοποιό, διαφορετικά το διαβάζει μεγαλόφωνα ο/η εκπαιδευτικός προσπαθώντας να ερμηνεύσει το ποίημα, χρωματίζοντας κατάλληλα τη φωνή όπου χρειάζεται).

Το ποίημα εκτυπώνεται για κάθε μαθητή χωριστά και ο καθένας μόνος του το διαβάζει με όποιο τρόπο επιλέξει, ενώ ταυτόχρονα υπογραμμίζει τις λέξεις ή τις φράσεις ή τις εικόνες που του αρέσουν, του θυμίζουν κάτι ή θέλει να σχολιάσει. Την ίδια στιγμή μπορεί, εάν θέλει, να γράφει γύρω από το ποίημα τις σκέψεις και τις ιδέες που έχει κατά τη διάρκεια της σιωπηρής ανάγνωσης. Μετά από ένα εύλογο χρονικό διάστημα, οι μαθητές ανακοινώνουν προφορικά στην ολομέλεια τις σημειώσεις τους και γίνεται διάλογος γύρω από τις σκέψεις και τις ιδέες τους. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, ο/η εκπαιδευτικός σημειώνει όλες τις ιδέες και προτάσεις (στον διαδραστικό πίνακα) γύρω από το ποίημα, ώστε να υπάρχει μια συνολική εικόνα όλων όσων ειπώθηκαν με σκοπό μια δημιουργική σύνθεση-ερμηνεία. Μια αρχική εικόνα αυτής της προσέγγισης του ποιήματος θα μπορούσε να είναι η παρακάτω:

Εννοιολογικός χάρτης του ποιήματος «Ο σκαντζόχοιρος» του Κινέζου ποιητή Τσου Τσεν Πάι, φτιαγμένος με το *inspiration*.

Όταν η προσέγγιση του ποιήματος ολοκληρωθεί, κάθε ομάδα καλείται να συγγράψει το δικό της ποίημα. Για τον σκοπό αυτό, ο/η εκπαιδευτικός προτείνει τέσσερις διαφορετικούς τρόπους συγγραφής σε τέσσερα διαφορετικά φύλλα εργασιών (δες αντίστοιχα [3^ο φύλλο εργασιών](#), [4^ο φύλλο εργασιών](#), [5^ο φύλλο εργασιών](#) και [6^ο φύλλο εργασιών](#) και σχετικά αρχεία στον φάκελο συνοδευτικού υλικού). Οι ομάδες εργάζονται σύμφωνα με τις οδηγίες των φύλλων τους και, όταν η συγγραφή του ποιήματος ολοκληρωθεί, κάθε ομάδα παρουσιάζει το ποίημά της αλλά και τον τρόπο δημιουργίας του στην ολομέλεια. Στο τέλος, αποφασίζουν να λάβουν μέρος με τα ποιήματά τους στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Παιδικής Ποίησης.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο φύλλο εργασιών

Η βιβλιοθήκη του σχολείου σας διοργανώνει μια εκδήλωση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης. Στα πλαίσια της εκδήλωσης, η τάξη σας ανέλαβε να παρουσιάσει ένα μικρό ιστορικό για τον εορτασμό της ημέρας αυτής. Αφού μελετήσετε τις πληροφορίες που υπάρχουν στο διαδίκτυο, θα πρέπει να φτιάξετε μια παρουσίαση (με εικόνες, κείμενα και ό,τι άλλο πιστεύετε ότι σας εξυπηρετεί) με τη χρήση του προγράμματος παρουσιάσεων διαφανειών, που βρίσκεται στην επιφάνεια του υπολογιστή σας.

- Για την αρχική ιδέα και τον σκοπό του εορτασμού θα βρείτε πληροφορίες στη σελίδα [Σαν Σήμερα](#), στο [Εθνικό Κέντρο Βιβλίου](#) (ΕΚΕΒΙ) και στο ιστολόγιο [Το Περιβολάκι μας](#).
- Το πρόγραμμα των εορταστικών εκδηλώσεων από το 2001 έως το 2012 στη σελίδα του [Εθνικού Κέντρου Βιβλίου](#).
- Το πρόγραμμα των εορταστικών εκδηλώσεων του έτους 2013 στη σελίδα της ηλεκτρονικής εφημερίδα [ΤΟ ΒΗΜΑ](#).
- Το ραδιοφωνικό αφιέρωμα στην Παγκόσμια Μέρα Ποίησης από το [European School Radio](#), το πρώτο διαδικτυακό μαθητικό ραδιόφωνο από το 11^ο Δ.Σ. Γιαννιτσών.

Ορισμένα από τα ζητήματα που θα πρέπει να σας απασχολήσουν είναι:

- Ποια είναι η ακριβής ημερομηνία του εορτασμού;
- Ποιος ήταν ο εμπνευστής της ιδέας;
- Για ποιο λόγο η UNESCO υιοθέτησε τον εορτασμό; Τι ήθελε να προωθήσει;
- Πότε ξεκίνησε ο εορτασμός στη χώρα μας;
- Ποιος φορέας ή ποιοι φορείς υπήρξαν οι διοργανωτές των εκδηλώσεων της Παγκόσμιας Ημέρας Ποίησης στην Ελλάδα;
- Σε ποιον ή ποιους ποιητές είναι αφιερωμένο κάθε έτος έως τώρα;

- Τι γνωρίζετε για τον εορτασμό του 2013 (τον φορέα διοργάνωσής του, σε ποιον ποιητή είναι αφιερωμένο το έτος, εκδηλώσεις κλπ.);
- Τι είναι το ΕΚΕΒΙ, ποιες δράσεις είχε ως τώρα και γιατί δεν ανέλαβε τη φετινή διοργάνωση του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Ποίησης στη χώρα μας;

2^ο φύλλο εργασιών

Οι μαθητές της τάξης σου αποφασίσατε να φτιάξετε ένα ηλεκτρονικό σχολικό περιοδικό. Κάθε τεύχος θα είναι αφιερωμένο σε ένα θέμα. Το πρώτο τεύχος θα το αφιερώσετε στην Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης. Για τον λόγο αυτό, η ομάδα σας ανέλαβε να παρουσιάσει έναν αγαπημένο σας ποιητή στους αναγνώστες του περιοδικού. Η παρουσίασή σας (στο πρόγραμμα παρουσίασης διαφανειών) μπορεί να συμπεριλαμβάνει κείμενα, εικόνες, τραγούδια, ποιήματα, χάρτες κ.ά. Οι παρακάτω διευθύνσεις θα σας βοηθήσουν στην έρευνά σας:

- Στο [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#) θα βρείτε ανθολόγια κειμένων από τη νεοελληνική λογοτεχνία σε ηλεκτρονική μορφή,
- Στη σελίδα [Διαδίκτυο και Διδασκαλία](#) θα βρείτε υλικό για τον Σεφέρη, τον Καρυωτάκη, τον Εμπειρικό κ.ά.,
- Στον [επίσημο δικτυακό τόπο του αρχείου Καβάφη](#) θα βρείτε υλικό για τον Καβάφη,
- Στις [λογοτεχνικές \(ιστο\)σελίδες του ΕΚΕΒΙ](#) θα βρείτε υλικό για τον Καββαδία, τον Ρίτσο κ.ά.
- Στο φάκελο του ΕΚΕΒΙ [«Ταξιδεύοντας με τον Γ. Σεφέρη»](#) για τον Γ. Σεφέρη,
- Στον [Ηλεκτρονικό Κόμβο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#) θα βρείτε σε αλφαβητική σειρά έλληνες συγγραφείς και ποιητές,
- Στις [εκδόσεις της Βουλής των Ελλήνων](#) θα βρείτε τον Ύμνο στην ελευθερία του Δ. Σολωμού,
- Στη σελίδα του [Σαραντάκου](#) θα βρείτε σε αλφαβητική σειρά έλληνες συγγραφείς και ποιητές.

Εάν καμιά από τις παραπάνω σελίδες δε σας ικανοποιεί, τότε αναζητήστε τον ποιητή που διαλέξατε στη μηχανή αναζήτησης Google, πληκτρολογώντας το ονοματεπώνυμό του.

Για να κάνετε πιο ελκυστική την παρουσίασή σας, καλό θα ήταν να συμπεριλάβετε σε αυτήν βίντεο, αφηγήσεις, απαγγελίες, ακόμα και μελοποιημένα ποιήματα του ποιητή που επιλέξατε.

Καλή επιτυχία!

3^ο φύλλο εργασιών

Η τάξη σας αποφάσισε να λάβει μέρος στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Παιδικής Ποίησης που διοργανώνεται στα πλαίσια της Έκθεσης Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου. Για να λάβετε μέρος, θα πρέπει να καταθέσετε είτε το δικό σας προσωπικό ποίημα είτε το ποίημα που θα φτιάξετε με την ομάδα σας. Το θέμα της ποίησής σας είναι ελεύθερο.

Ευτυχώς για σας, το ηλεκτρονικό περιοδικό για τα βιβλία και την ανάγνωση www.bookbook.gr σας προτείνει έναν έξυπνο και διασκεδαστικό τρόπο ανάγνωσης και συγγραφής ποιημάτων. Μεταβείτε στη σελίδα του «[Βαλίτσες της ποίησης](#)» και επιλέξτε όποια βαλίτσα επιθυμείτε. Κάντε κλικ στον σύνδεσμο και, αφού διαβάσετε τις πληροφορίες και τα σπαράγματα ποιημάτων του ποιητή σας, ακολουθήστε τις οδηγίες, για να γράψετε το δικό σας ποίημα.

Όταν ολοκληρώσετε το ποίημά σας, μεταβείτε στο online παιχνίδι της ίδιας ιστοσελίδας «[Οι στίχοι των ποιητών συνομιλούν μεταξύ τους](#)», συνομιλήστε με τους στίχους των ποιητών, δημιουργήστε τη δική σας ποιητική σύνθεση και αποθηκεύστε την.

4^ο φύλλο εργασιών

Η τάξη σας αποφάσισε να λάβει μέρος στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Παιδικής Ποίησης που διοργανώνεται στα πλαίσια της Έκθεσης Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου. Για να λάβετε μέρος, θα πρέπει να καταθέσετε είτε το δικό σας προσωπικό ποίημα είτε το ποίημα που θα φτιάξετε με την ομάδα σας. Το θέμα της ποίησής σας είναι ελεύθερο.

Ευτυχώς για σας, οι παρακάτω οδηγίες θα σας βοηθήσουν να εμπνευστείτε και να δημιουργήσετε το δικό σας ποίημα.

- Διαβάστε ποιήματα από τον ποιητή που σας αρέσει (ένας εύκολος τρόπος είναι να ερευνήσετε στις ιστοσελίδες που σας δόθηκαν στο 2^ο φύλλο εργασιών)
- Επιλέξτε ένα ή περισσότερα ποιήματα του ποιητή σας και αντιγράψτε τα με επιλογή και επικόλληση σε ένα αρχείο του κειμενογράφου που υπάρχει στην επιφάνεια του υπολογιστή σας.
- Μεταβείτε στην ιστοσελίδα <http://www.wordle.net/>, για να φτιάξετε το δικό σας ποιητικό σύννεφο. (Πατήστε στην επιλογή *create*, εισαγάγετε το ποίημά σας με επιλογή-αντιγραφή-επικόλληση από τον κειμενογράφο, πατήστε το πλήκτρο *Go* και δείτε το σύννεφό σας. Εάν δε σας αρέσει, μπορείτε να αλλάξετε το σύννεφο με την εντολή *Randomize*. Εάν θέλετε, μπορείτε να το εκτυπώσετε και να το διατηρήσετε σε αρχείο pdf στην επιφάνεια εργασίας σας).
- Παρατηρήστε τις λέξεις του ποιήματος, έτσι όπως φαίνονται στο ποιητικό σύννεφο που δημιουργήσατε. Εντοπίστε τις λέξεις ή τις φράσεις που κυριαρχούν. Γράψτε τις σε μικρά μακρόστενα χαρτάκια και ανακατέψτε τα. Προσπαθήστε να φτιάξετε ένα «καινούριο» ποίημα με στίχους του ποιητή αλλά και δικούς σας. Στη συνέχεια δώστε έναν νέο τίτλο στο ποίημά σας.

- Εάν έχετε διάθεση και χρόνο, μεταβείτε στο online παιχνίδι «[Οι στίχοι των ποιητών συνομιλούν μεταξύ τους](#)», συνομιλήστε με τους στίχους των ποιητών, δημιουργήστε τη δική σας ποιητική σύνθεση και αποθηκεύστε την.

5^ο φύλλο εργασιών

Η τάξη σας αποφάσισε να λάβει μέρος στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Παιδικής Ποίησης που διοργανώνεται στα πλαίσια της Έκθεσης Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου. Για να λάβετε μέρος, θα πρέπει να καταθέσετε είτε το δικό σας προσωπικό ποίημα είτε το ποίημα που θα φτιάξετε με την ομάδα σας. Το θέμα της ποίησής σας είναι ελεύθερο.

Μια ωραία ιδέα για να γράψετε το ποίημά σας είναι η εξής:

- Επιλέξτε μια εικόνα από τον φάκελο «ποιητικές εικόνες» της επιφάνειας εργασίας σας.
- Παρατηρήστε την καλά και προσπαθήστε να τοποθετήσετε τον εαυτό σας μέσα στην εικόνα σας. Πού βρίσκεστε; Τι ακούτε; Τι μυρίζετε; Τι νιώθετε; Ποιοι άλλοι βρίσκονται εκεί; Τι κάνουν; Τι κάνουνε;
- Ανοίξτε το αρχείο «είμαι ποίημα» της επιφάνειας εργασίας σας και συμπληρώστε τους στίχους του ποιήματος. Έμπνευσή σας θα είναι η εικόνα που επιλέξατε.
- Αλλάξτε τον τίτλο σας. Ξεκινήστε με τη λέξη «είμαι...»
- Εκτυπώστε το ποίημά σας.

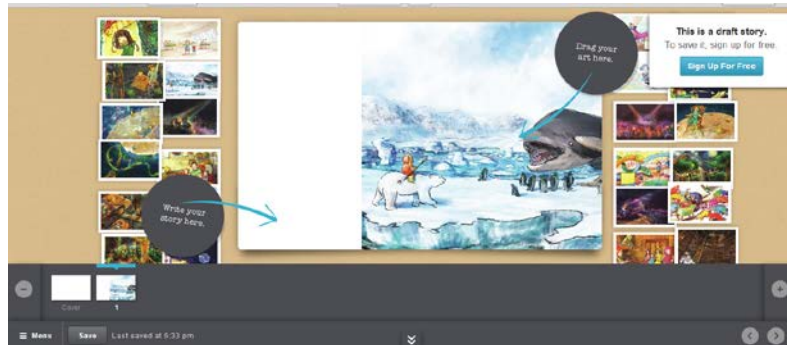

6^ο φύλλο εργασιών

Η τάξη σας αποφάσισε να λάβει μέρος στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Παιδικής Ποίησης που διοργανώνεται στα πλαίσια της Έκθεσης Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου. Για να λάβετε μέρος, θα πρέπει να καταθέσετε είτε το δικό σας προσωπικό ποίημα είτε το ποίημα που θα φτιάξετε με την ομάδα σας. Το θέμα της ποίησής σας είναι ελεύθερο.

Μια ωραία ιδέα, για να γράψετε το ποίημά σας, περιγράφεται στη συνέχεια:

- Μεταβείτε στην ιστοσελίδα <http://storybird.com/>. Εκεί μπορείτε να διαβάσετε ιστορίες άλλων και να δημιουργήσετε τις δικές σας. Η ομάδα σας μπορεί να αξιοποιήσει τις δυνατότητες της σελίδας, για να γράψει το δικό της ποίημα.
- Αρχικά, πατήστε την εντολή *create*. Στην οθόνη σας θα εμφανιστούν αρκετοί πίνακες ζωγραφικής. Παρατηρήστε τα σχήματα, τα χρώματα, τα θέματα των εικόνων και πατήστε πάνω σε αυτόν που σας αρέσει περισσότερο. Θα εμφανιστεί ο πίνακας μόνος του σε μεγάλο μέγεθος. Στη δεξιά πλευρά του πίνακα, στο πάνω μέρος μιας στήλης είναι γραμμένο το όνομα του καλλιτέχνη κάτω από τη λέξη *artist*. Πατήστε επάνω στο όνομα, για να δείτε όλα τα έργα του καλλιτέχνη και να επιλέξετε αυτό που σας αρέσει περισσότερο. Όταν έχετε πλέον στην οθόνη σας το έργο που επιλέξατε, πατάτε στο πάνω, δεξιά μέρος του πίνακα το κουμπί *use this art* και στη συνέχεια την επιλογή *for a story*. Θα εμφανιστεί η παρακάτω οθόνη:

Γυρίστε το πληκτρολόγιό σας στα ελληνικά και γράψτε τις λέξεις ή τους στίχους που σας έρχονται στο μυαλό, όταν βλέπετε την εικόνα δεξιά. Στη συνέχεια, προσθέστε μια σελίδα, πατώντας στο σύμβολο + (κάτω δεξιά) και σύρτε με το ποντίκι μια νέα εικόνα στη θέση της προηγούμενης. Γράψτε καινούριους στίχους για τη νέα εικόνα σας. Μπορείτε να συνεχίσετε έτσι όσο εσείς επιθυμείτε. Στο τέλος, θα έχετε ένα μακροσκελές ποίημα με εικόνες, το οποίο μπορείτε να δημοσιεύσετε και να διαβαστεί από τους αναγνώστες της σελίδας. Για να το σώσετε και να το δημοσιεύσετε, πατήστε στο κουμπί *menu* (κάτω αριστερά).

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Μια πολύ ωραία ιδέα για τη χρήση της ποιητικής βαλίτσας στην τάξη βρίσκεται στο περιοδικό www.bookbook.gr. Στην ανάρτηση [«η βαλίτσα του Ν. Γκάτσου στο σχολείο»](#) τα παιδιά του 89^{ου} Δ.Σ. της Αθήνας διαβάζουν και γράφουν ποιήματα με τη βοήθεια της βαλίτσας του Ν. Γκάτσου. Αυτή η προσέγγιση θα μπορούσε να εμπλουτίσει τις δραστηριότητες του σεναρίου και να υλοποιηθεί για οποιοδήποτε ποιητή επιλέξουν οι μαθητές.

Το σενάριο θα μπορούσε να γίνει διαθεματικό. Σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των Εικαστικών και της Μουσικής, οι μαθητές θα μπορούσαν να γνωρίσουν τη μελοποιημένη ποίηση και να συνδυάσουν τα ποιήματα ενός ποιητή με συγκεκριμένα μουσικά κομμάτια και/ή εικαστικές δημιουργίες άλλων καλλιτεχνών.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι μαθητές αγαπούν τα ποιήματα και ιδιαίτερα τις δημιουργικές και ευχάριστες δραστηριότητες γνωριμίας με την ποίηση. Οι προτάσεις που υπάρχουν στα φύλλα εργασίας στόχο έχουν την απόλαυση και τη χαρά της δημιουργίας. Κάποια δυσκολία, ίσως, υπάρχει στην αρχική προσέγγιση του ποιήματος που γίνεται στην ολομέλεια, γι' αυτό ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει κατανοήσει καλά τη μεθοδολογία που προτείνεται.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Benton, M. & others. 1988. *Young Readers Responding To Poems*. Λονδίνο: Routledge.

Καλογήρου, Τ. & Ε., Βησσαράκη. 2005. Η συμβολή της θεωρίας της L. M. Rosenblatt στον εμπλουτισμό της Διδακτικής της Λογοτεχνίας. Στο Τζίνα Καλογήρου – Κική Λαλαγιάννη (επιμ.), *Η Λογοτεχνία στο Σχολείο. Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές εφαρμογές στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Rosenblatt, L. M. 1994. *The Reader, The Text, The Poem. The Transactional Theory of the Literary Work*. Carbondale and Edwardsville: Southern Illinois University Press.

Χώθορν, Τ., 2003. *Ξεκλειδώνοντας το Κείμενο. Μια εισαγωγή στη θεωρία της Λογοτεχνίας*. Μετάφραση Μ. Αθανασοπούλου, επιμέλεια σειράς Ν. Βαγενάς. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στο συνοδευτικό υλικό του σεναρίου βρίσκονται:

- Τα φύλλα εργασίας σε αρχεία κειμενογράφου
- Μια συλλογή «ποιητικών εικόνων» για την έμπνευση των παιδιών
- Το αρχείο κειμενογράφου «Είμαι ποίημα»